

TORONTÁI

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre	430 K
Félévre	240 K
Negyedévre	120 K
Egy hónapra	40 K

Egyes szám ára 2 korona

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP

Felolvasó szerkesztő: Dr. MARA JENŐ

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Obilivjeva (Zápolya) utca 1. Telefonszám 21

MEGJELENIK MINDEN NAP, HÉTFŐ ÉS
ÜNNEPEK UTÁNI NAPOK KIVÉTELEVEL

Veliki Bečkerek, 1920.

XLIX. évfolyam, 207. szám.

Vasárnap, 1920 szeptember 19.

A fiumei cápa Olaszország a forradalom útján

sehoggy sem akar eltűnni a kvarnerói öbölből és az újságok hasábjairól. Kótyagosan ficánkol ide-oda, néha elbujik egy pár napra, hogy aztán a dalmát partokon is megreszkeltesse a gyöngébb szívű halandókat. Legszívesebben azonban a világsajtó zavaros és szennyes vizeiben ovickél. Mert ez az ő igazi lételeme: a szenzáció. A fiumei cápa csudálatos játéka a természetnek. Időnkint kimászik a szárazföldre és itt is mindenféle vicces dolgokat követ el. Például: órnagyi egyenruhát vesz fel, cikket ír, beszédeket mond, repülőgépre ül, zászlót szentel. És minden legesekélyebb mozdulatáról azonnal kimerítő tudósításokat küld a világsajtónak. Másfél év óta nem lehet elhessegetni a lapok hasábjairól ezt a humoros idült cápát.

Bosszantó, hogy az ember kénytelen állandóan naponta kétszer is tudomásul venni, hogy a fiumei cápa mit csinál, hol van mi a véleménye és hogy kit akar legujabban megenni? A reggeli kávé mellé, az ebédutáni picolóm mellé, az esti söröm mellé szünet nélkül, pihenés nélkül odátalaltatja magát a lapok révén ez a szemérmetlen foghíjas öreg cápa. Régóta kiderült róla, hogy egészen ártalmatlan, hogy teljesen paralitikus ez az unalmas cápa. Az ereje csupán a megmérhetetlen, csodálatraméltó szemtelenségében rejlik.

A fiumei cápa, miután a múlt héten kikiáltotta a kvarnerói olasz régensséget és újból kijelentette, hogy egész Dalmáciát a legrövidebb időn belül le fogja nyelni, most egy fris slágerrel hozakodik elő.

A lapok jelentik: D'Annunzio az új Monte Cristo, a Világ Ura szigorú fogadalmát tett, hogy abban az esetben, ha Fiume nem lesz Olaszországhoz, a kikötőt és az összes raktárakat felrobbantja.

A szünet nélkül szavaló cápának ezt az újabb félelmetes ígéretét derültség nélkül lehetetlen tudomásul venni. Mert a bombái, petárdái, mikkel állandóan görgöttüzet szór maga körül, egyáltalában nem veszedelmesek. És egyáltalában nem fontos már régóta a Kvarnero hisztérikus szirénája. Csak nagyon unalmas. Felháborítóan unalmas. G.

A parasztok elfoglalják a földeket. Giolitti a munkások mellett.

Gyors egymásutánban, egyre fokozódó drámai erővel peregnék le a szenzációs események az olasz félszigeten. A kommunizmus felé vezet minden. Az ipari munkások szovjetjével egyidejűleg most már a földmunkások szovjetjei is megalakulnak. Hatalmas forrongásban van az olasz nép. A kormány tehetetlenül áll az eseményekkel szemben és a még mindig hajthatatlan, a helyzetet úgy látszik alaposan félreismertő gyárosoknak a munkássággal való sürgős meg egyezést tanácsolja. Giolitti miniszterelnök szenzációs kijelentést tett a gyárosok képviselői előtt: megfenyegette őket, hogy abban az esetben, ha nem fogadják el a munkásoknak a gyári adminisztráció ellenőrzésére vonatkozó követeléseit, akkor arra a

kormány rendeletileg kényszeríti a gyárosokat.

Közben a parasztok elfoglalják és felosztják maguk között a nagybirtokosok földjeit.

Parasztszovjetek alakulnak.

Páris, szept. 18.

A „Chicago Tribune” jelenti, hogy az olaszországi agrármozgalom egyre nagyobb mértékben terjed és most már egészen forradalmi jellegű. A földművesek, akik az „öreg parasztok” légiójához tartoznak, elfoglalják és egymás közt szétosztják a nagybirtokosok földjeit. Sok helyen veres összeütközések is voltak. Albane területen egy bíbornoknak több ezer holdból álló birtokát elfoglalták a parasztok. Nomentane területen elveték és felosztották a dominikánusok földjeit. Ugyaníly sorsra jutott Torlane herceg cappeladonói birtoka is. A paraszt szovjet a herceg palotájában szállásolta el magát.

Giolitti a munkások követeléseit mellett.

Páris, szept. 18.

Az olasz miniszterelnök Turinba érkezett és azonnal magához hívatta a munkáskonferencia delegátusait és a munkaadók képviselőit. Hosszas tárgyalások után Giolitti kijelentette a gyárosoknak, hogy a munkások összes követeléseit el kell fogadniuk, különösen a szakszervezetek ellenőrzését a gyárak adminisztrációja felett. A gyárosok még nem határoztak, hogy a kormány javaslatát elfogadják-e? Giolitti távozásakor újra hangoztatta, hogy a munkásoknak el kell fogadniuk a kormány javaslatait, mert ellenkező esetben a hatalom rendeletileg fogja bevezetni a munkásellenőrzés rendszerét a gyárakban.

Vörös zászlók mindenfelé

Róma, szept. 17.

Livornóban és a környékbeli városokban a munkások mindenütt kitűzték a vörös zászlókat. Sok középületen és hivatali helységeken is vörös zászló leng.

Kétezer gyár a munkások kezén.

Milano, szept. 17.

A munkaadók elutasították a munkásoknak a gyárak ellenőrzésére vonatkozó követeléseit. A fegyárosok csak akkor hajlandók tárgyalni, ha a munkások elhagyják a gyárakat. A vasutások szakszervezete a nyersanyag szállítását a munkások által elfoglalt gyárak részére megkezdte. Eddig kétezer gyárat szállottak meg a munkások.

Már termelnek is.

Róma, szept. 17.

A kémiai és cipőgyárakban a munkásoknak sikerült a termelést és a védelmet megszervezni.

Tőzsde.

(Érték dinárookban.)	Beograd, szept. 18.
Valuták: Angol font 98, francia frank 195 30, dollár 27, lira 125, cseh korona 45 50, marka 50, osztrák korona 10 10.	1 angol font . . . . . 392 — jug. K
Devizák: London 103, Páris 192, Newyork 28 50, Róma 126, Prága 43, Berlia 51, Wien 10 10	1 francia frank . . . . . 7 81 „ „
	1 dollár . . . . . 108 — „ „
	1 lira . . . . . 5 — „ „
	1 cseh korona . . . . . 1 72 „ „
	1 marka . . . . . 2 — „ „
	1 osztrák korona . . . . . 0 404 „ „

A parlament ülése.

Beograd. A tegnapi szkupstina ülésen megvitatták a saint-germaini bék-szerződést. A vita befejezése után, amikor szavazásra került a dolog, megállapították, hogy csak 193 képviselő volt jelen és így nem lévén meg a kvórum, érdemlegesen határozni nem lehetett. A meg nem jelent képviselőket megbírságotól. A legközelebbi ülést szeptember 28-án délután 4 órára tűzték ki.

AZ ÚJ CSEH KORMÁNY.

Prága. Dr. Massaryk, a cseh-szlovák köztársaság elnöke a következő kormányt nevezte ki: Miniszterelnök: Dr. Cerny a moravai kerület politikai igazgatójának elnöke. Honvédelmi: Husáh generálisa. Posta és távirada: Dr. Falb. Nemzetgazdasági: Dr. Brbřík. Vasuti: Dr. Burger. Szlovákiai miniszter: Mitorák. Szociálpolitikai: Dr. Gruber. Egyetemi: Dr. Bainer. Közélemezési: Drusch. Közegészségügyi: Dr. Prohászka. Külsügyi: Dr. Benesch. Pénzügyi: Dr. Englisch. Iskolaügyi: Dr. Pust. Igazságügyi: Dr. Popolka. Kereskedelem és ipar: Dr. Hatowecz.

D'ANNUNZIO FELROBBANTJA A FIUMEI KIKÖTŐT?...

Róma. D'Annunzio kijelentette, hogyha Fiumét nem az olaszoknak itélik oda, felrobbantja a kikötőt és a mólót.

DESCHANEL ELNÖK ÖNGYILKOSSÁGI TERVE.

Páris. Deschanel elnök az elmúlt héten, szeptember 10-ikére virradó éjjel öngyilkossági kísérletet követett el. Éjnek idején eltávozott lakosztályából, lement a rambouilleti kastély parkjába, ahol a kastély személyezete a nagy tó közelében akadt rá és még megakadályozhatta végzetes tette elkövetésében. Mikor megkérdezték az elnököt, hogy mit keresett éjnek idején a sötét parkban, azt felelte, hogy valami ellenállhatatlanul vonzotta, ezért jött le szobájából.

Az új elnök választását szeptember 26-ikára tűzték ki. Millerand nem fogadta el a jelöltséget, a legvalószínűbb jelölt a jóvátételi-bizottság elnöke: Journert szenátor.

Avéres Szibéria A tisztviselők drágasági pótléka.

Egy Becskerekre érkezett hadifogoly tiszt a japánokról.

A Szibéria északi csücskében japán őrizet alatt selymőző hadifogoly véreink hazaszállítása most már örvendő tészen halad előre. Ugyazólván nap-nap után érkeznek meg negyöt, söt hat évi távollét, keserres rabság, temérdek szenvedés után az oroszországi hadifoglyok. A Vladivosztkból elindult Himalaja nevü hajóval jött meg a napokban Becskerekre öt éves hadifogságból Kéler Tasziló várüzérszázados. Kéler Przemyslben esett hadifogságba és miután egész sereg fogolytábort megjárta, végül Kelet-Szibériába került hátezer társával egyetemben. Augusztus 3-án indult utnak és Japán és Kína partjai mellett elhaladva, körülhajózta Indiát, majd pedig Egyiptomot.

Kéler százados rendkívül érdekes dolgokat mesélt el a Torontali munkatársának a szibériai állapotokról.

— Szibéria jó részében most a japánok az urak. Óriási területet tartanak megszállva, főleg az Amur folyó környékét. Ugy viselkednek, mint akik sohasem akarnak onnan kivonulni. A japánokról való jó véleményüket egyáltalában sürgösen revidálni kell az európaiaknak. Nagyon kegyetlen, vad nép, a kultúra külső máza alatt Ázsia alsó rendüése rejtőzik. A japánok feneketlenül gyűlölik az európai embert, az oroszokat pedig most tömegesen mérszárólják le az általuk megszállott területeken. Éhség, mindenféle járvány dühög itt. A japán uralom egyáltalában nem jeleket békét, mert az orosz lakosság állandó felkelésekkel, szakadással, zongásokkal nyugtalanítja a hatóságokat. Ezeket a forrongásokat aztán a lehető legnagyobb kegyetlenséggel fojtják vére. Nagyon siralmas tehát a szibériai oroszország helyzete most. És mindezt Japán az európai kultúra nevében és helyett cselekszi. A legutolsó japán katonája át van halva a től az érzéstől, hogy minél intenzívebb részt vegyen ki az orosz faj kiirtásából. Ez az igazság. Az ugynevezett japán „kultur” munkából egy szó sem igaz...

Millerand és Giolitti.

Milano. Milánói lapjelentések szerint Giolitti magáévá tette Millerand kivánságát, hogy járuljon hozzá a brüsszeli konferencia elhalasztásához. A két vezérpolitikus megállapodott abban, hogy az orosz probléma megoldásában mindkét fél szabadkezvet kap. A kereskedelmi összeköttetés kérdésében is létrejött a megegyezés, mégpe is olyképen, hogy Itália nyers vasat kap fémipara részére. Millerand azt az előterjesztést tette Giolittinek, hogy Itália kérje azokat az osztrak-magyar hajókat, amelyeket Anglia nem adott át Itáliának.

A „Regenza del Quarnero” ügyében Millerand kijelentette, hogy a francia kormány nem akar a maga részéről ebbe a kérdésbe befolyni, hanem közbenjár a jugoszláv-kormánytól, hogy a felbomlott Adriatargyalásokat minél előbb folytassák.

A két szövetséges hatalom teljesen egyetért a török és albán kérdésben is. Az utóbbinál Millerand megígérte, hogy ebben a kérdésben is közben fog járni a jugoszláv kormánytól a békés elintézés érdekében.

A tegnapi minisztertanács.

— Beograd munkatársunktól. —

Beograd, szept. 18.

A minisztertanács tegnapi ülésén a ljubljani tartományi kormány lemondásával foglalkozott. A lemondást a kormány nem fogadta el és még az éj folyamán egy kelőten motivált táviratot menesztett Ljubljana a lemondás visszavonása tekintetében. Politikai körökben remélik, hogy a szlovén kormány lemondását visszavonja.

Ugyanezen az ülésen megbeszéltek egy új tervezetet, amely magában foglalná mindazon rendeleteket, amit a kormány kiadni szándékozik.

Végül az állami tisztviselők drágasági pótlékának kérdésében véglegesen határoztak, amely szerint:

a tisztviselőkre vonatkozó törvény meghozataláig az eddigi drágasági pótlékok helyett a törzsfizetések nagyságához mérten a következő napi drágasági pótlékok lettek megállapítva:

1999 din fizetésig napi 25 din.		
2000—2999	28	„
3000—3999	32	„
4000—4999	36	„
5000—5999	41	„
6000—6999	43	„
7000—7999	45	„

Az egész összeg a folyó évi költségvetést fogja terhéni és összesen 500 millió dinart tesz ki.

A lengyelek előnyomulása.

Varsó, szept. 18.

Varsóból jelentik, hogy a lengyel hadsereg elfoglalta Vladimir-Volinskijt és sok hadizsákmányt ejtett.

A lengyel ellenoffenziva.

Warsó, szept. 18.

A lengyel csapatok a Bug felső részén folytatják előnyomulásukat. Lemberg veszélyen kívül van. Az előnyomulásnál 26 ágyút zsákmányoltunk és sok foglyot ejtettünk.

Moszkva, szept. 18.

Az „Izvestija” írja: Lengyelország

ugy látszik nem akar békét, hanem leckét — mi azt is megadhatjuk neki!

Az ukrán offenziva.

Wien, szept. 18.

A vörösek elleni ukrán offenziva 14 én megkezdődött. Mihajlovot az ukránok elfoglaltak és 2000 foglyot ejtettek.

Franciaország az orosz szovjet ellen.

Berlin. A Frankfurter Zeitungnak jelentik Stockholmból:

Sok világos jel arra mutat, hogy Franciaország új akcióra készül Szovjet-Oroszország ellen. Ennek a tervnek célja az orosz gabonaterületek és Ukrajna megszállása. Hogy a francia flotta és a fekete tengerparti francia csapatok akcióba lépessenek, Franciaország az ultimatum formájában okult a francia hadifoglyok visszatartását fogja felhozni Franciaország ezen katonai akciója mellett a bolsevikiek ellen újabb diplomáciai lépésre is készül, aminek végső célja egy új orosz diplomáciai blokádnak volna. Az előkészületeket erre az új blokádra máris nagy gondot készítenek elő. A tervet Franciaország még a tél beállta előtt akarja megvalósítani, úgy hogy Ukrajna és a Donecz-vidék elvesztésével a szovjetkormány élelem és szén nélkül nehéz helyzetbe kerül. Moszkvában tudatában vannak annak, hogy mily veszély fenyeget és a kormány lazasan készül a védelemre.

A MAGYAR POLITIKA HIREI.

Budapest. A nemzetgyűlés külügyi bizottságát a jövő hétre szigorúan bizalmas értekezletre hívják egybe, hogy a külpolitikai helyzetről informálják.

Mint hogy az agrárreform kérdése még nincs elintézve, Nagyatádi Szabó István egy kétszakaszos törvényjavaslatot nyújt be, hogy azok, akiknek földre van joguk, egy évre bérbe kapjanak földet.

Az összes szövetkezeteket az Országos Központi Hitelszövetkezet alá rendelik oly módon, hogy szövetkezetet a jövőben csak annak kebelében lehet alakítani.

A nemzetgyűlés nénteki ülésén Prohászka Ottokár nagy beszédet mondott, amelyben elismeri a zsidóság érdekeit, de a numerus klauzust a nemzeti génusz érdekében ő is szükségesnek tartja.

A magyar költségvetés.

Budapest (Távirat) A nemzetgyűlés keddi ülésen terjesztette be Koranyi Sandor báró pénzügyminiszter a 1920—21. évi költségvetésről szóló törvényjavaslatot, melynek főbb tételei a következők:

Rendes bevételek: 8809 millió, rendkívüli bevételek 1711 millió.

Rendes kiadások: 8434 millió, rendkívüli kiadások 10773 millió, beruházási kiadások 1300 millió.

A nemzetgyűlés folytatta a tőzsdéről szóló törvényjavaslat tárgyalását.

A német hadiflotta felosztása.

Páris. A francia-olasz megegyezés értelmében Franciaország a német hadiflottából a következő egységeket kapja: Regensburg, Königsberg, Stralsund és Kohiberg hadihajókat és 9 torpedórombolót. Itália megkapja az Arkana, Grandenz, Pelikan és Strassburg hadihajókat és 4 torpedórombolót.

Wilson egészséges. Wilson háziorvosa kijelentette, hogy az elnök egészsége teljesen helyreállt. Nagyon megörögdött, hetven éven felüli aggastyán benyomását teszi. Wilson ismét maga végzi elnöki teendőit. A választási harcokban Wilson nem vesz részt, de nem egészségi állapota miatt, hanem inkább politikai időmosság okából.

HIREK

Egy letűnt század

emlékének sulya néhezédik reám, ha csöndes hétköznap esti óráiban Becskerék város szélére, a Gradualicában, Budzsokhan és Oppona városrészekben sétálgatok... Óreg, elült házak, a házak előtt korhadt padok vagy ledőlt, vastag fatöncök, színhagyott, furagott kapuk, kutyámek, roskalozó kotárkák, rokkijukon a házak előtt dolgozó öreg, fogatlan vénasszonyok... Csak akik itt születünk, akikre itt mosolygott először a tiszta kék bünáti ég, tudjuk érezni azt az érzést, ami elfog, ha nyári estefélén a fű az utca porát, a hazatérő nyáj, ha a harangszóba belevgyül a kolomp hangja, a pásztor ostorpattonása... Szürkületkor a béga tükreben sötétben tükröződik vissza a parti fű lombja és a hergonyzó hajókhoz ütődve holkan, elatató ütemben esobognak a hubok...

Mi volt itt régen... Szorgalmasan dolgozó, gönyvedt jobbágya és jőben dusháló gazdagok sáros, poros városa... Régi tréfák, pajkos csínytelések, mikor ma is nevetnek öreg, ittmaradt csoszoró bácsikák és visált nadrágu, monoklis unokák Nóták, hajnali polkák, két napos wótornák, humoros párbajok... Békés együttléte, baráti összetartozása, sok nyelvi, de egyszerű munkás, derék polgároknak, hogy itt születünk, itt élünk, együtt dolgozunk, munkavégezve egymással pipaszó mellett, borozva tkomázunk, itt élünk és itt halunk, bölcsönk és sirgödrönk egymás szomszédjában...

Ha ma nézünk kö ül? Siető, ideges, mord arcu emberek járnak közöttünk. Hol van a béke, a megértés, a szeretet, a baráti parolok?... dús.

A „Torontál” — reggeli lap. A „Torontali” a mai naptól kezdve reggeli lappá alakul át és már a korai reggeli órákban kapható lesz az utcai újsárusoknál és a tőzsdékben. E fölzetünk is ugyanilyen időben fogják kézhez kapni kihordónk újja a lapot, úgy hogy olvasóközönségünk a lehető leggyorsabban fog ezentul tájékozódni egy a viageseményekről mint a helyi hírekről. Lapunk felszázados fennállása alatt mindig az volt lezőbb célunk, hogy jól értesült, elevenen szerkesztett újságot adjunk olvasóink kezébe. Ez a szándék vezetett mostani elhatározásunkban is és ennek a célunk az érdekében készséggel vállaljuk az éjjeli lap előállításával járó újabb anyagi terheket is, csak hogy minél nagyobb gyorsasággal juttassuk híreinket a nyilvánosság elé. Ezzel egyidejűleg lapunk külső formájában is megváltozott és új kontórsben jelenik meg, amivel szintén szinesebbé, elevenebbé lesz.

Lapunk következő száma kedden reggel jelenik meg.

A népek szövetsége. A népszövetség titkara az utolsó előkészületeket végzi Genfben, hogy a népszövetség első teljes ülése november 15 én megtörténhessen. A genfi kormány a Reformációs termet bocsátotta a 39 állam követői rendelkezésére és azonfelül egy új palotát 80 teremmel. Minden országnak külön terme lesz a bizottságok is külön helyiségekben fognak dolgozni. A tárgyalások körülbelül tíg héttig taranak. Az állandó titárság számára a népszövetség megvásárolta a Hotel Nationalt, Genf legszébb színházát. Az épület teljesen átalakították és a jövőben „népek palotája”-nak „Palace des nations” fogják hívni.

Ka
ljanat
auszt
2000
áru
nem
gasut
miat
vagon
a vag
elrend
mány
dosko
fekhel
megto
mint
Ne
ket sz
haj es
gös e
szüks
ország
kár e
fog k
A
télye.
szept
nek
a Kas
beköt
műsora
csity:
„Palot
Rafael
tity M
B. és I
Tenor
4. a) B
Mozart
előadja
K. ura
umreli
kovity
Modern
bity B
ur. 8. P
tánc. K
Belépi
Jegyek
hölgye
Felülz

Isz

Ez az
annak
kincs
sek bi
lyeket
lajdon
ban k
egyed
nyörü
gyenel

Az U
kik egy
város
mind e
céznek
a sok
kintve
vötes
kincsek
XVI. sz
nagyon
utcai
gyűjten
nem a l
cesko
a XVI.
tanitva
és Guid
Persept
peiben
és erő
lehet el
nyörü
finom
erő és
kok él
zadból
festő k
val. A
tat egy
és egy
zólo k
Cjara
házána
angol
ravasz
padt, k
ról, k
műve.
rastoni
berli
képe.
nő mi
meg fi
lenték
temesv

Kafasztrofálisvagonlördés. Ljubljana-ból jelentik, hogy a Deli vasúti határállomásán több mint 2000 vagon Jugoszlávia irányított áru vesztegel. A jugoszláv vasutak nem vehetik át az árukat, mert a vasúti állomások a lassu elvámolás miatt túl vannak terhelve veszteglő vagonokkal. Miután Ausztriában nagy a vagonhiány, az osztrák kormány elrendelte, hogy ha a jugoszláv kormány a jövő szombatig nem gondoskodik az áruk ávteléről, azok fekhelyükön elárúsítandók. Ha ez megtörténik, akkor Jugoszláviát több mint fél milliárd veszteség éri.

Nem tudjuk milyen intézkedéseket szándékozik tenni a fenyegető baj elhárítására a kormány, de sürgős és erélyes közbeavatkozásra van szükség, mert ellenkező esetben az ország kereskedelmét oly erősen kár érheti, amit nem egykönnyen fog kivevethetni.

A szerb jótékony négyzet estélye. A szerb jótékony négyzet szeptember hó 21-én, védőszentjének ünnepén (Kisboldogasszony) a Kaszinó termében táncosal egybekötött mulatságot rendez. Az est műsora a következő: 1. F. Ferjanecy: „Sziyaj szolnesice”. 2. Gardel: „Palotátán a XVII. században”. Rafael zene mellett előadják Krszity M., Kovacevity O., Szubity B. és Boskovity E. kisasszonyok. 3. Tenor szóló, éneklő Nikolity B. ur. 4. a) F. Mazas: „Duo brillant”; b) Mozart: „Duo excentric”, hegedűn előadják Zsenár Péter és Petrovity K. urak. 5. J. Hatz: „Kad mldiját umreti”, bariton szóló, éneklő Novakovity A. ur. 6. Zongorasám. 7. Modern táncok” bemutatják Szubity B. kisasszony és Sztraity Sz. ur. 8. T. Sarf: „Ura”. — Műsor után tánc. Kezdeté pont 8 és fé órákor. Belépti-díj személyenként 5 dinár. Jegyek kaphatók Jakovlevity ur-hölgyénél és Nagyvinzki titkárnál. Felülfizetések köszönettel fogadtat-

nak a tiszta jövedelem kézimunka-iskola alapítására lesz fordítva.

Szüreti mulatások. A Búdabeska Asztaltársaság tegnap, szombaton este a Paris (Pest)-szállóba helyiségeiben jól sikerült szüreti mulatságot rendezett. A mulatságon nagyszámu közönség jelent meg, amely a hajnali órákig a legkedélyesebb hangulatban maradt együtt. A szőloplás, birságolás és felülfizetésekkel és a számszámra eldott beletijegyekből szép anyagi eredménye volt az estnek és nagyban hozzájárult ahhoz, hogy a Búdabeska Asztaltársaság minél több iskolagyereket láthasson el télire ruhával, cipővel.

Ugyancsak ma este tartotta a Vas- és Fém munkások helyi csoportja a Korona szálloda helyiségében szüreti mulatságot, amelyen szintén nagy közönség vett részt és ugyancsak a legjobb hangulatban reggelig tartott.

Sikkasztás a pesti Leszámitoló Banknál. A budapesti Leszámitoló és Pénzváltó Bank egy fiatal tisztviselője: Székely Jenő 160 000 koronát sikkasztott az intézet pénzeiből. Hosszabb idő óta ize már rendszeresen a sikkasztást, aminek most jöttek csak a nyomára.

A Cigány műkedvelői előadásban. A becskerekeli munkás rokkant- és nyugdíjgyelet önképzőköre, melynek tagjai tisztviselők és vasutasok gyermekei, 20-án megismerték a cigány című népszimfóvet a városi színházban. Az első előadás, amelyet 14-én mutattak be, a közönség hála-lásan honorálta a műkedvelők munkáját és így reméljük, hogy szeretettel fogják felkarolni őket most is a második előadásban, amely éppen olyan forró szép estéje lesz ezeknek a törekvő fiatal lelkeknek, mint a premierjük volt.

Kapitány ur Sa-Dori-Hon-Ha és kapitány ur Tretyagov mint orfeum-starck.

A korszón ma délelőtt két egzotikus idegen keltett nem csekély fel-tűnést. Két festői öltözetű kozákkapitány. Óriási kucsma a fejükön, bokáig érő teveszőr kaftán elől kivágvá, alatta kék selyem ing. A kaftánon egy egész arzenál: két oldalt ezüst patronok, hatalmas görbőkard bőrtokkal, gyönyörű c-erkostör, revolver és az elmaradhatatlan nahajka, a kozák korbács. Szóval két teljesen kifjleti, igazi kozák tiszt. Mikor megelégtelt a sétal-gatást, betértek a Róza kávéházba egy kis ebédelni palinkázásra.

A két kozákkapitány láthatólag fiymlálva bírálgatta az iteni gyenge snapszokat. Olyan érdekesek voltak, annyira hamisítatlan kozákok, hogy direkt muszáj volt sürgősen megismerkednem velök. Olajmentem az asztalukhoz és bemutatkoztam nekik. Kiderült, hogy egészen jól beszélnek németül.

— George Tretyagov kapitány a halafejes kozákoknál.

— Sa Dori-Hon-Ha kapitány ugyancsak a halafejes kozákoknál.

Cudálkozva néztem a furcsa nevű kapitányra. A manduszerű apró szemek, a sárgas arcbőr, az alacsony termet eléggé észrevehetően mutatta, hogy a kozák kapitány tulajdonképpen japán.

— Alexandrovics Mihály nagyherceg halafejes divíziójának vagyunk a tisztjei a kubáni kormány-

zóságból — mondotta Tretyagov kapitány. — Ezt a területet katonailag kiürítettük a bolsevikiek előnyomulása miatt. Most ide jöttünk és itt várjuk meg, mikor fordul meg javunkra a hadiszerencse. Ezidő-szerint Kikindán tartózkodunk.

Megkérdeztem, hogy mi járásban vannak Becskerekén a kapitány urak?

— Élni csak kell valamiből — válaszolta kapitány ur Tretyagov. Engedélyt kérünk a rendőrségtől orfumi előadások megtartására. A társulat két tagból áll, mibőlölünk. A barátom: kapitány ur Sa Dori-Hon-Ha atletikai műatványokkal fel, azonkívül nagyszerű fogművész. Néhány koreai nemzeti táncot és japán dalokat is bemutat majd. Éa orosz táncokat — főleg kozák fegyvertáncot fogom eljarni.

Nyomban meg is hívott az orfeum-előadásra, amely esütörtökön lesz a Kaszinóban.

— Jól fog mulatni szerkesztő ur! — mondotta bucsuzóul kapitány ur Tretyagov. Kapitány ur Sa Dori-Hon-Ha barátságosan mosolyog. Apró, ferde szemű jóakarólug csillogtak, kicsiny fehér fogai villogtak.

— Meglátja, hogy milyen fog-művész vagyok! — mondotta kapitány ur Sa Dori-Hon-Ha és barátsága jeléül olyan erősen megszorította a kezemet, hogy majdnem összeragadtak az ujjaim.

Meginterjuvoltam Riza bégét.

Abdul Riza bég a nagy vegytanárr, hipnotizőr, telepátias, festész és aranyesős, aki beutazta mind az öt világrészt és azonkívül külön még Khinát és Japánt, a polgármesteri iroda előtt fogadott. Riza bégemelte udvariasan halapját és valamit mondott abdul, biztos valami lekötözött föle lehetett, majd átfordította németre a szót és kerekén kijelentette... Drei Kronen ein Flugzettel! Wer zahlte meine 7000 Kronen Schaden?

Erre nem tudtam mit mondani a bégnek, aki azért emlegette a hét-ezer korona kárt, mert a város 21-ére adta neki bérbe a színházat, ő erre a napra reklamáztott is és most utólag értesítették, hogy nem 21-én, hanem 22-én tarthatja csak meg előadását az aranyesőről.

Egyéni megfigyelésem, hogy Riza bégnél se lehet tulságos bőven eső az arany, mert nagyon fájlalta a 7000 koronáját. És igaza van! Végre is kifizeti meg az ő kárát ezért az elmaradt előadásért? Az bizonyos, hogy sehogysem tud Abdul Riza megbégni a helyzettel. Most már aztán nem marad más hátra, mint-hogy saját magát hipnotizálja majd jókedvűvé. Ezután barátságosan telepátiztunk és én elmentem.

Most jut eszembe, hogy a tulajdonképpeni interjú kérdést fel se tettem a bégnek, hogy tudniillik mióta külön világrész Khina és Japán?

Együttal meginterjuvoltam Krausz Gyulát, a városi mozi igazgatóját is, hogy ki az a merész ujjító a fordítás tervén, ki a mai moziplakát „Rang és mód” című szerb nyelven: „Rang és Metódra” fordította le? Krausz kijelentette, hogy ezt egy tanár fordította így.

Ez a tény és kijelentés mindnyájunknak elégtételül szolgál!

TANUGY

A magyar kereskedelmi iskola megnyitása. Miután a magyar kereskedelmi iskola tanulóinak létszáma a miniszteri rendelet által előírt 60-at meghaladta, a magyar kereskedelmi iskola f. hó 21-én az állami kereskedelmi iskola épületében megkezdte előadásait. Beosztás és egyéb udvivalok közzételezése céljából az összes tanulóknak jelenjenek meg f. hó 20-án, hétfőn d. e. 8 órákor a kereskedelmi iskola épületében. Mindazok, akik az újabb miniszteri rendelet kelté előtt beiratkoztak, az alkalomból hozták megukkal az egész évi tandíj (400 K) pótlására szükséges összeget. Miután a tervbe vett német kereskedelmi iskolába mindössze 27-en iratkoztak be, amely szám a miniszteri rendelet által követelt minimális létszámot távolról sem közelíti meg, felhívtnak mindazok, akik a magyar kereskedelmi iskolába való átiratkozásukat óhajtják, hogy hétfőn a fenti időben és helyen jelenjenek meg. ●

Közgazdaság

A számlázott vagonszerzési díj. A szubotical vasútgazgatóság tudomására jutott, hogy egyes kereskedők vevőiknek számlázzák azt is, hogy az áru szállításához szükséges vagonok megszerzéséért pénzt adnak. Több gabonakereskedő 200—250 koronáig terjedő összeget számlázott e címen. Minthogy ennek az a látszata, hogy igazgatósági tisztviselőket juttattak pénzhez, a vasut-gazgatóság szigorú vizsgálatot rendelt el. Kihallgattak azokat a gabonakereskedőket, kiknek számláiban ezek az összeges szerepeltek s ezek azt adták elő, hogy nem tisztviselőknek, hanem munkásoknak s kisebb hataskörű alkalmazottaknak bo ravalókat adtak a vagonok kiállításáért. Az üzletgazgatóság az iratokat áttette az ügyész-hez, hogy ez a meggyanúsításra alkalmas adó számlák kiállítói ellen járjon el.

Ismeretlen becskerekeli műkincsek.

Ez az eset is újabb bizonyítéka annak, hogy mennyi rengeteg műkincs van még szerteszórva egyesek birtokában. Műkincsek, amelyek nem ismer senki, csak a tulajdonosuk, amelyeknek muzeumban kellene lenni, hogy ne csak egyes embernek szolgáljanak gyönyörűségül, de értékelte kincsei legyenek minden embernek.

Az Uri-utca 8. száma alatt lakik egy idősebb uriaszony, akit a város régi társaságának tagjai mind csak Zamberli néninek be-céznek. Zamberli néni lakása attól a sok fiatalos, égő színtől eltekintve, amit a sok torontáli szö-vötes ad a lakásának, bámulatos kincsekkel rejt magában. A XV. és XVI. század festőmodorának több nagyon szép alkotását őrzi az ur-utcai jelentéktelen külsejű ház. A gyűjtemény legfeltűnőbb, habár nem a legértékesebb alkotása Francesko Barbieri Guercina da Cento a XVI. századbeli bolognai festő tanítványának, Annibale Caraccio és Guido Reni követőjének képe: Persephone elrablása. Barbieri képeiben hiányzik az igazi nagyság és erő, de technikai nagyságát nem lehet eltagadni. Ez a kép is gyönyörű színhatásu, leheletszerűen finom és mégis csupa báj, csupa erő és mozgás. Ezen a képen az alakok életnagyságúak. A XVI. századból való még egy ismeretlen festő kezétől való: Lót két leányával. A XV. század modorára mutat egy vak ember tanulmányfeje és egy három kártyázó férfit ábrázoló kép. A vak ember című kép a Ciara Colonnak dugszadag római házának volt a tulajdona. Erzsébet angol királynő rejtelmes mosolyu, ravasz arca mellett Essex gróf sápadt, komor arca néz le ránk a falról — mindkét kép ismeretlen festő műve. Egy nagyon szép arckép Marastonitól, Papits Konstantin (Zamberli néni apjának diákkori arc-képe). Egy fiatal pompás természetű nő mint Judit ábrázolója kap meg figyelmünket. És végül ismeretlen névű, de invenciozus temesvári festőnek Testényi Fe-

renenéről 1830 körül festett arc-képe.

Ezek a műkincsek egy nagy család gyűjteménynek megmaradt részei. A gyűjtemény megalapítója Tessényi Ferenc, aki 1848 előtt viugai kamarai biztos volt. Tehát nagyuri jövedelmű ember, aki azonkívül még egy nagy birtokot is elköltött nemes szenvedélyére: a képgyűjtésre. Mikor 1848-ban az orosz hadak Temesvár felé menekültek, szédülták Tessényi képtá-rát, amelynek ez a pár darabja maradt meg, amelyek ma Zamberliné birtokában vannak.

A királyok és a II. szám.

Nem vagyok fogékony a babona iránt, mégis, ha király volnék, jól meggondolnám, hogy oda illesz-szem-e a nevem mellé a II. számot. Ugy látszik, ez a szám mindzokra a souverains-ekre, akik használták, végzetes volt.

A legközelebbi példák Nicolas II. és Abdul Hamid II., akik fogságban haltak meg; II. Vilmos a császárságát, II. Emanuel királyságát veszítette el.

És ha az ember a történelemben visszafelé megy, ugyanazzal a különös jelenséggel találkozunk. II. Sándor orosz cárt a nihilisták bombája ölte meg. II. Lajos bajor király rejtélyes körülmények közt a vízbe fulladt. II. Károly francia királyt megfojtották. II. James a haremzón esett el. II. Napoleon számkivetésben halt meg, anélkül, hogy kormányzott volna. II. Eduardot és II. Richardot a börtönben ölték meg. II. Harold száz király Hastingsben elesett. II. Henriket egy rosszul irányított eltévedt lándzsa ölte meg. II. Jakab detronizáltatott Nanzin Vilmos által és Saint-Germain kastélyában fogságban halt meg. II. Christian dán király fogságban halt meg. II. Dagobert, II. Childeric, II. Justinien, II. Othman meggyilkoltatott. II. Nabuchodonosor megőrült.

Figyelem! Az őszi és téli kalapú darsánok már itt vannak 1618
Tolvay Laura
 nőikalap divattermében.
 Legújabb előnyömdel minták. Nagy választék filz-, velur- és bársonykalapokban. Renoválások és kalapatvasalások elvállaltatnak

A szanatórium
 Veliki Becskereken eladó.
 Dr. Heinerman. 1717

Zongoratanítást vállal szentpétervári konzervatóriumot végzett hölgy. Ugyanaz francia és angol órákat is ad. Bővebbet d. u. 1—3 óra közt 1711 LITOVČENKO, Bojza utca 5.

Ujra fiatal, szép, údearcu lesz a **Margitta-crém**től. Kapható kizárólag Nikolić gyógyszerárában Veliki Becskerek, Zitni (Buza) trg. 172

Állami tanítónő elemi oktatást vállal. Cím a kiadóhivatalban. 1645

Olcso bevásárlási forrás varrogépekben, ékszerekben és órákban GRÜNFELD ÁRMINNÁL Veliki Becskerek, a nagyhid mellett. Veszek használt varrogépeket. 1568

Veszek mindenféle gabonaneműt: búzát, árpát, zabot, rozsot és lisztet minta után nagyban és kicsinyben. Bogdanovits Milán Veliki Becskerek, Miletiyeva Temesvári u. 7. 1664

Nagy bűvésztély!

A világhírű bűvész ABDUL RIZA-BEG és hitvestársa AL MASZA szeptember hó 21-én (kedden) fél 9 órakor a városi színházban

nagy bűvésztélyt tart

RPKA karmester zenekara közreműködésével

Jegyek elővételben 19-től kezdve a városi színház pénztáránál d. e. 9—12 d. u. —7-ig válthatók.

MŰSORA telepátiból, bűvészből, illuzióból, vegytanból, hipnotizmusból és aranyesőből áll. 174

Fentiek beutazták Európát, Amerikát, Ázsiát, Afrikát, Kínát, Japánt. Rendelkezik 30 000 K bűvészi felszerelésekkel. A bűvészi előadás után Riza-Beg egymaga öt színészt mutat be. A műsort Almasza urhölggy segítségével mutatja be. HELYÁRAK: Földszinti páholy 40 din., I. em. páholy 40 din., II. em. páholy 1—5-ig 25 din., 6, 7, 30 din., Zartszék 1—5. sor 10 din., 6—13. sor 7 50 din., Deákhegy 2 50 din., Karzati üd. 5 din., Karzati állóhely 2 50 din.

Petráss László

Brigádira Risztíyva (Aradáci) u. 2218. sz.

a veliki becskerei olajgyár volt főgépész vállal a szakmába vágó szereléseket és javításokat vidéken is, u. m.: gőzkazánok, gőzgépek, esőplógarnitúrák, ners-olaj- és benzínmotorok, mindennemű mezőgazdasági gépek, vízvezetési berendezések, szivattyutelepek, villamos szerelések, dinamó és elektromotor javítások és vasszerkezeti munkákat.

Eladó: 90 HP félstabil gőzgép, 40 HP Diesel-motor, körlörgő és duplex gőzszivattyú, 60 m³ gőzkazán, 15 vagonos új modern malomberendezés és egy gyönyörű fürdőszoba-berendezés. 1668

Karbidlámpák nagyban.

Elsőrendű tűzifa és kőisfa bonnárak részére

Novák és Társai cégnél Veliki Becskerek Krunszka (Korona) u. 1709

Telefon: 30L szám. Telefon: 30I szám.

Haztartásban jártas

nevelőnő kerestetik

három (nagyobb) gyermek mellé sürgősen

1712 Krivácsy Endre, Torontálvásárhely.

Finom asztali örölt

SÓ

vagontételnél és kisebb mennyiségben, az összes egyéb fűszer-, festék- és gyarmat-árucikkek kaphatók

Özv. Guttmann Jakabné és Fiai cégnél Veliki Becskerek, Zitni trg (Gabona-tér). 1693 Telefon 96.

RADOVANOVIC ÉS PAVLOVIC

1668 fűszer- és csemegekereskedése
 VELIKI BECSKEREK, KRALJA PETRA TRG.

SÓ

nagyban és kicsinyben a legolcsóbbáron állandóan raktáron.

Állandóan raktáron van bő választékban: cukor, kávé, rizs, Herz-féle szalámi, szardniák, trapista- és grojersajt, csokoládé, Lipton dr. Hornimann féle ceiloni tea, rum és mindenféle szeszes italok, jó kétszerégetett szerb szilvrium Gyors kiszolgálás. Olcsó árak.

SÓ

nagyban és kicsinyben a legolcsóbbáron állandóan raktáron.

Dungyarszky Lázár sörgyára Veliki Becskerek

A Bánát legnagyobb sörgyára. • Évi termelési képessége 50 000 hektoliter.

Söre elismert legjobb!

Nyomafelt Plaitz Fer. Pálnál Veliki Becskerek

Kiadó: Plaitz Fer. Pál